

PRAVDU MÁM PŘECE JÁ!

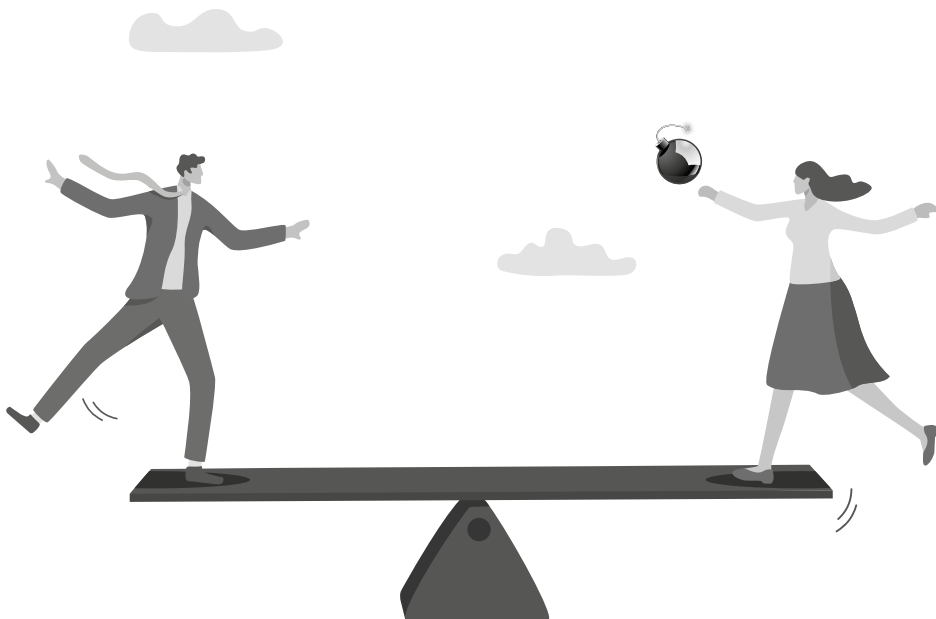
Hana Skálová





PRAVDU MÁM PŘECE JÁ!

Hana Skálová



PRAVDU MÁM PŘECE JÁ!

Cože? Ten léčitel lidských duší se úplně zbláznil? vyděsil se muž sedící před psychologem, jehož navštívil se svou manželkou z důvodu neustálých, nikdy nekončících hádek. Třeba nám poradí, co s tím – shodli se oba (tedy spíš zapracoval nátlak ženy, ale manžel se ani příliš nevzpouzel).

A teď mu pan doktor dává domácí úkoly. Má si psát deník? To tedy rozhodně nechci! křičelo nitro, ale moc dobře vědělo, že mu nic jiného nezbude...

ČEKÁRNA

Cesta k psychologovi byla trnitá.

Janě ujel – jako vždy, když nejvíce spěchala – autobus před nosem, takže se dostavila s dvacetiminutovým zpožděním.

Otakar přijel dokonce o půlhodinu později. Škodovka nebyla připravená k převzetí v servisu v objednanou dobu, a tak musel chvíli čekat.

Jana manželovi svůj skluz samozřejmě nepřiznala, takže měla navrch. Mohla se alespoň tvářit dotčeně a oblažít Otakara sprškou výtek s následnou přednáškou o jeho nespolehlivosti.

Když se tedy konečně sešli u smlouveného památníku obětem války a vyříkali si, co bylo potřeba (lépe řečeno Jana si ulevila a Otakar to vše absolvoval s ledovým klidem, čímž ji ještě více popudil), vydali se na konzultaci k manželskému poradci.

Byl to vlastně Janin nápad, ale životní partner kupodivu souhlasil. Jejich rozepře už dostoupily takové hranice, že buď je třeba to nějak řešit, nebo se rozvést. Další soužití, při němž by si celá

rodina zachovala duševní zdraví, už nebylo reálné. I rozhodli se zkusit poradu s odborníkem. Měli se pořád ještě rádi a neustálé potyčky je trápily a vysilovaly.

Pan doktor Zavadil si Malinovy objednal na půl pátou, a když nedorazili, vzal přednostně jeden rozhádaný pár, jenž přišel pouze domluvit si schůzku, ale protože se neplánovaně objevil volný čas, začali probírat své problémy s předstihem. A tak Jana s Otakarem museli počkat. Posadili se v prázdné čekárně.

Muž se natáhl po časopisu ležícím na stolku a začal listovat. Kdyby to Jana přešla a také zalistovala – barevných magazínů různé úrovně se tam povalovalo dost –, byl by klid. V rodině Malinových vzácný jev. Žena to však nepřešla a nezalistovala.

„To snad není pravda. Ty si chceš teď číst?“ zasyčela zlostně a výhrůžně přivřela oči.

Otakar marně lovil v mysli důvody, proč by neměl. Nepřišel na to, a tak se bezelstně zeptal:

„A proč ne? Kdovíjak dlouho budeme čekat.“

„Kvůli tobě.“

„Ano, kvůli mně, už jsem se ti několikrát omluvil. Ale ani jsem se omlouvat vlastně nemusel. Nemohu za nespolehlivost autoservisů,“ nenechal se Otakar vyvést z míry.

„Myslela jsem, že bychom si ještě mohli popovídat o našem problému!“

„Proto jsme sem přece přišli. Abychom si o tom promluvili. Ale až před odborníkem na manželské neshody,“ sdělil muž klidně a palcem ukázal ke dveřím vyšetřovny, přitom stále listoval starým časopisem, čímž přiváděl manželku do varu.

„Jo ty se mnou o tom nemůžeš mluvit o samotě? Potřebuješ svědka, který bude na tvé straně, co?“ dštěla žena jedovatá slova

a bylo na ní vidět, že má chuť se pohádat – což nebylo za dveřmi psychologa, který je mohl kdykoli zavolat, rozumné.

„Nepotřebuji svědka, ale naše hovory o vztahu mezi námi dvěma nikdy nikam nevedly, a tak jsme se rozhodli probrat to s manželským poradcem. Proto nevím, proč bych to měl ještě nanečisto znovu – snad posté – probírat s tebou,“ zachovával Otakar klid a znovu se ponořil do četby.

Jana mu v duchu dala za pravdu a urychleně hledala nové téma, jímž by mohla manžela vytočit.

„Odkdy tě zajímají ženské časopisy?“

„Leželo to navrchu.“

„Tobě je tedy úplně jedno, co čteš?“ nenechala se odbýt. „Jde ti jen o to, aby ses nemusel se mnou bavit!“ vyštěkla Jana na muže, který si varovně přiložil ukazováček před ústa, čímž naznačil, že je třeba se ztišit. Přesedla si tedy z křesílka stojícího proti manželovi na křesílko vedlejší, aby mu viděla do stránek a mohla jen šeptat. To však Otakar neměl rád – a ona to moc dobře věděla.

„Vezmi si něco svého, prosím tě. Víš přece, že koukání přes rameno nesnáším,“ zamračil se a časopis přivřel, aby mu tam Jana neviděla.

„Já ti nekoukám přes rameno, ale přes loket,“ špitla sladce a s ukřivděným údivem nevinně pozvedla obočí. Bylo jí jasné, že v tuto chvíli by ji manžel nejraději zabil. Zkušená manipulátorka dobře věděla, co jej spolehlivě naštve.

Otakar se však jen hluboce nadechl, zadržel proud vzduchu, pomalinku vydechl (vyčetl to v příručce Jógová cvičení) – a pomohlo to. Nechytil ji pod krkem, jak by rád učinil, ale zavřel oči a počítal si. Jana sledovala bušící tep na jeho spánku. Kůže v tom místě divoce poskakovala. Byla se svou prací spokojená. Manžel dělá, jako že nic, a přitom vnitřně zuří. Paráda.

„Tak si pojď povídat třeba o tom článku. Ukaž, co jsi to četl?“ řekla Jana mírně a rozevřela stránky tam, kde měl Otakar strčený prst.

„Hmm, péče o stárnoucí pleť, no jo, to je pro chlapa moc zajímavé, že?“

„Jéžíš, náhodou jsem to tam otevřel. Je to sranda, jakou z toho dělají vědu.“

„Ne, to není sranda.“ Bylo jí jasné, že jde o útok na ni. „Ty to chceš nastudovat, abys mi mohl udílet rady.“

Otakar tomuto závěru neporozuměl.

„Jaké rady?“ bylo mu upřímně líto, že svou ženu nepochopil.

„Chceš mi tím naznačit, že jsem stará. Že bych se měla o svou pleť víc starat. Ty si tady něco přečteš a doma mi pak budeš radit, jak se mám mazat.“

Přetlakovaný kotel vždy nutně vybuchne. Tím kotlem byla teď Otova hlava.

„Já si myslel, že jsi nějak tak normálně praštěná, ale ty jsi blázen! Tohle snad není pravda! Všechno překroutíš a vnutíš mi něco, co si vůbec nemyslím, a následně se urazíš. Ty by ses měla jít fakt léčit. Pohovor s psychologem ti určitě stačit nebude,“ vysypal ze sebe šeptaným hlasem chvějícím se vzteky a třesoucímá rukama hodil časopis zpátky na stůl.

Jana ho měla tam, kde chtěla. Cudně sklopila víčka a vypadala hodně smutně.

Aby to však nevypadalo, že Jana je typická hysterka, je třeba se jí trochu zastat. Jejím zvykem není tropit manželovi hlučné scény. Má povahu libující si v konfliktech, občas tedy ráda vyhledává záminky pro hádky, které jí slouží jako ventil. Otakar své ženě zálibu do jisté míry toleruje a nevádí mu to. Před patnácti lety se

mu její zlobně našpulená pusinka vyvolávající legrační provokace zdála vyloženě vzrušující.

To všechno odnesl čas a roky společného soužití. Dnes už ho rozhořčená linie Janiných rtůků – dle jeho názoru někdy až příliš tmavou rtěnkou zvýrazněných – rozhodně neuchvacuje, ba přímo naopak. Ale v posledních měsících se to vše nakumulovalo k nevydržení.

Jana je pracovně vytížená ambiciózní žena, která má náročné zaměstnání (pracuje ve velké firmě v oblasti lidských zdrojů – dříve se tomu říkalo personalistika, ale to nezní tak záhadně). Zaměstnání bere jako poslání, velmi ji baví. Zařizuje výběr nových pracovníků, jejich testování, různá školení i kulturní a sportovní akce. Je stále v letu, neposedí – organizování, to je její parketa. A stejně tak diriguje i svou domácnost. Má dvě děti, rodiče, kteří si neustále stěžují, že jim nevolá a že je zanedbává, ale také manžel, s nímž to není tak jednoduché, jak by se zprvu zdálo.

Otakar je na první pohled klídkař. Pracovně uštváný, ale jinak spokojený. V manželství i v práci. Je projektantem, kde stále hasí průšvihy jiných (jak s oblibou říká, a očekává od okolí politování). Každý problém se snaží řešit smírem, nemá rád konflikty. Ale je hrozný puntičkář, na všechno jdoucí vědecky. Navíc naprosto neschopný v sebeobsluze, takže se dá říci, že Jana má děti tři.

RAČTE DÁLE A POVÍDEJTE...

Debatu, začínající nabírat na dramatičnosti, museli manželé předčasně ukončit. Jaká škoda, Jana toho chtěla ještě tolik říct. Ale ze dveří ordinace vyšel mladý pár a z místnosti se ozval příjemný hlas: „Dorazili už Malinovi?“

„Ano, jsme tady!“ volala z čekárny Jana, zatímco popadla spěšně kabelku a rázně vkročila do dveří. Otakar se nehrnul tak dychtivě. Navíc musel posbírat bundu, tašku a uložit brýle. Manželka si kabát nesvlékla, takže měla méně práce. Už se jí na jazyk drala otázka: „Jak dlouho ještě budeme na tebe čekat?“, ale ovládla se.

Doktor Zavadil byl velice milý a vzhledný pán, jenž Janě někoho připomínal. Určitě je podobný nějakému herci... ale kterému? Horlivě přemýšlela, až skoro zapomněla pozdravit. Váhala, jestli se ho má zeptat, komu je podobný, ale nakonec si ten problém vnitřně vyřešila. Nebylo by to vhodné. Psychologa nezná, není tudíž jisté, zda by se zasmál, anebo se ho to může i dotknout. Kdoví? Lidé jsou různí. Když sem Malinovi přicházejí v takové delikátní záležitosti, nebude Jana hned na úvod věc zlehčovat soukromými vtípkami. Zato její muž o vhodnosti svých otázek zřejmě nijak zvlášť nepřemítal:

„Přišli jsme k vám, protože moje žena si to přála.“

Jana měla hned jasno: chová se jako magor. Jen co vstoupí do dveří. Za každou cenu musí ukázat, že se od této návštěvy distancuje. Kdyby před nimi neseděl cizí člověk, už by s chutí rozvinula novou pěknou potyčku. Ovládla se však a srdečně potřásla rukou psychologa, který se jim představil, a přijala nabízenou židli. Ne tak Otakar. Poděkoval s tím, že postojí. Že to snad nebude dlouho trvat a že se nasedí celý den dost.

Jana se na úvod ujala slova a vysvětlila, proč jdou tak pozdě. Výklad pochopitelně vyzněl ve výrazný neprospěch manžela. Jak jinak. Když dokončila omluvný referát, elegantně přehodila nohu přes nohu a zatvářila se co nejvlídněji, aby hned od počátku bylo psychologovi jasné, s kým má tu čest. S velice sympatickou, usměvavou dámou, kterou ovšem příšerně sužuje a v rozletu brání

život s osobou, co stojí vedle ní. Poté, co si všimla, že jí utíká na pravém kolenu oko na punčoše, překřížené nohy zase přehodila.

Otakar nakonec přece jen usedl, když jej cizí muž ubezpečil, že zase taková chvílka to nebude. Je to sympaťák. Pokud nám nepomůže (což je pravděpodobné), alespoň si popovídám s příjemným člověkem, přemítal. I když příjemný je pro něj už zřejmě každý kromě jeho manželky. Musela hned spustit tu tirádu o její neschopnosti? Koho to zajímá? Chtěla se hned uvést v nejlepší světlo a mě shodit, jak je jejím zvykem. Schválně, co řekne ten chlap, jestli si myslí, že se dá ještě něco zachránit. Mohli začít.

„Jsem rád, že jste se sem přes jisté potíže přece jen dostavili, protože vaše záležitost by se měla co nejdříve řešit,“ pronesl uklidňujícím hlasem psycholog.

„Jestli už není pozdě,“ utrousil Otakar, který chtěl trošku nahodit manželčinu jistotu, že toto je ta jediná cesta k nápravě.

Pan Zavadil se chápavě usmál a zašermoval prstem. „Vy si zřejmě myslíte, že váš vztah není normální, že se s tím už nedá nic dělat, ale naštěstí rozum převážil nad city, jak dokládá vaše návštěva, a velice správně jste usoudili, že by možná mohl pomoci odborník. Mohu vás uklidnit, že vaše hádky, jejichž obsah mi do telefonu nastínila paní Malinová, jsou velmi běžné u spousty manželských párů a není to nic tragického.“

„To si umím představit, jak to nastínila,“ vpadl do jeho řeči Otakar. „V jejím líčení jsem stoprocentně figuroval vždy jako ten největší hlupák. Minimálně polovina z toho je pouhou manželčinou fikcí.“

Jana trošičku mlaskla, mírně zavrtěla svou pečlivě načesanou hlavou a bolestně povzdychla, čímž dala najevo (jak se domnívala), že je nad věcí.

„Polovina čeho si myslíte, že je fikcí? Vyprávění o vašich vzájemných problémech? Není to pravda? Vaše žena si vymýšlí?“ ptal se dychtivě psycholog. Chtěl oba vyprovokovat k hádce a udělat si o těchto dvou obrázek.

Jana však nevyštěkla, jak oba muži předpokládali. Zachovala chladnou hlavu a mlčela. Svého muže pozorovala s mírným úsměškem, o němž věděla, že Otakara jistojistě vyvede z míry. Měla na to jednoduchý recept: mírně pozvednout pravý koutek a levý ponechat v klidu. Tento poloúsměv možná nebyl nejslušivější, ale účinný. Vyjadřoval směr solidarity, pochopení a soucitu s duševním chudákem. Manžel se při něm přestával ovládat.

„Neříkám, že si vymýšlí, ale měl byste vyslechnout i druhou stranu, než učiníte závěr. V jejím podání nejen že každý spor vyvolám já, ale během něj se chovám naprosto nemožně, moje reakce jsou nenormální, průběh výměny názorů nezvládám, moje myšlenky jsou úchylné – ano, i ty si má žena ráda dosazuje – ona totiž vždy přesně ví, co si myslím. Za všechno mohu jen já, já, já. Myslím, že by pro vás byla zajímavá i moje interpretace. Já bych se však – na rozdíl od ženy – držel faktů a situaci popsal realisticky. Bez přídavku zášti, bujné fantazie a hysterie, kterou do toho ona míchá.“

„A to je právě to, co vám chci navrhnout,“ vyjekl radostně odborník na manželské konflikty a energicky píchl prstem do vzduchu. Práce byla jeho vášní. Skutečně se na nové případy vždy těšil a s radostí je řešil.

„Potřebuji pohled na vaše spory z obou stran. Z obou stran, chápete? Jak to vidíte vy a jak tentýž spor vidíte zase vy,“ šermoval jim před obličejí ukazováčkem.

„Proto vy oba si začnete psát deník!“

Možná čekal vytáčky, možná nadšení nebo snad rozpaky, ale určitě ne vzácně sjednocenou reakci úleku, který byl viditelný v očích a grimasách.

„Ne, neděste se, přátelé, hned vám to vysvětlím,“ hbitě uklidňoval vyplašené zamrknání a natočení hlav svých nových klientů, kteří jako by snad špatně slyšeli.

„Vy si – každý zvlášť – v den, kdy se budete potýkat s novým konfliktem, popíšete spor, který vznikl, zaměříte se na reakce své i svého partnera, zhodnotíte, co vám to přineslo, jaké máte pocity – jestli výhry, zklamání či smutku. Nezapomeňte si vzpomenout na impulsy, které hádku vyvolaly. Možná, že zpětným listováním zjistíte, že se jedná o omezený okruh problémů, jimž by se dalo vyhnout: například každodennímu sporu o přeslazenou kávu k snídani by se dalo vyhnout tím, že by si každý udělal svůj ranní nápoj sám. Rozumíte mi?“

První se vzpamatovala Jana.

„Což o to, pro mě to problém nebude. Mám jisté literární nadání, které ocenily i některé redakce ženských časopisů, kam jsem zaslala pár svých fejetonů. Ovšem nad slohovou úrovní mého dosud ještě manžela by člověk zaplakal. Vy si troufáte to risknout?“ Její hlas vyletěl na konci proslovu do úžasné výšky a následoval krátký ironický kašlavý smích.

„Vážená paní,“ oponoval psycholog, „troufám si tvrdit, že problematiku manželských rozepří mám po třiceti letech praxe v malíčku a tato metoda mně při konzultacích s klienty vždy velice pomohla. V žádném případě mi nejde o bezchybné slohové zpracování. Přiznám se, že i já mívám v tomto ohledu jisté nedostatky, žádný strach, pane Malino. Jde o obsah, ne o formu,“ chlácholil překvapeného muže.

Sympaťák pracující v oboru partnerských hádek Otakara uklidňovat nemusel. Ten se smířil se vším. Rezignovaně složil ruce na prsa a naprosto klidným hlasem triumfoval:

„Vidíte, to je přesná ukázka toho, o čem jsem se před chvílí zmiňoval. Moje demagogická manželka je hned se vším hotova. Zkrátka já neumím psát a šmytec. Klidně si troufne mě takto nestydatě shodit, a vy jí na to hned skočíte?“ Otakar se předklonil a zlobně zasípal:

„Proč jí věříte? Ona má sice humanitní vzdělání a já technické, takže je u ní vyšší předpoklad uměleckého nadání, což ale znamená, že jsem úplně vůl, kterého ona ze mě dělá. A přitom jediné, co mi může vytknout, a také mi to neustále předhazuje, je to, že píšu ve slově výjimečně čárku jinde, než má být.“

„A kde má prosím tedy být ta čárka?“ pokusil se zažertovat psycholog, aby skryl svou neznalost. On sám by v gramatice za sebe ruku do ohně nedal.

„Správně se píše výjimečně, a ne vyjimečně, jak se to čte. Je to nelogické, že? Vy jste to věděl?“ zeptal se s nadějí Otakar.

„Ale no tak... nebudeme se teď zabývat čárkami, že, máme před sebou důležitější úkoly,“ mávl rukou pan Zavadil, aby zakamufloval fakt, že byl nachytán. Stejně se ale musí podívat do slovníku, nějak se mu to nezdá.

„Já se do psaní deníku ráda pustím,“ vložila se po delší době mlčení do hovoru Jana, „ale nemám ho dávat číst tady...“ a místo jména či označení právního vztahu k muži sedícímu po jejím boku pouze nasměrovala loket.

„Ne, ne, to určitě ne,“ souhlasil psycholog. „S vědomím, že si zápisy přečte ten druhý, o němž to má být, byste nepsali přesně své pocity. Poznámky z deníku budu číst pouze já a pokusím se

z toho vyvodit nějaké závěry. Bylo by dobré dělat zápisky denně. Ale vím, jak je na tom s časem zaměstnaný člověk. Stačí si tedy udělat poznámku po hádce na papír, abyste nezapomněli, proč vznikla, a pak si k deníku sednout třeba jen dvakrát týdně. Nemusím ale snad připomínat, že čerstvě zaznamenaný konflikt má přesvědčivější hodnotu. Ideální je psát večer.

Ale zároveň bych byl rád, kdybyste nepsali jen ve chvíli, kdy vás partner vytočil. Záznam v době podrážděnosti by byl určitě negativně zabarvený. Nechte tomu trochu času. Přivítám i zmínky o tom, čím vás ten druhý potěšil nebo mile překvapil. Rozumíte, o co mi jde?“ zeptal se poradenský pracovník a složil si hromádku papírů na svém stole, čímž dával najevo, že pro dnešek končí. Malinovi pochopili, vstali a pána ujistili, že se vynasnaží.

„A můžu to psát na počítači, doufám. Vytisknu to, secvaknu a udělám z toho deník k listování,“ poznamenal Otakar.

„Ne, prosím pěkně. Hezky rukou. Člověk to lépe prožije, protože k manipulaci s tužkou více zapřáhne mozek. Vážení, přiznejte si, rukou píšeme dnes již málo, což není dobré, tak nyní budete mít důvod. Když něco škrtnete, nevadí,“ nemile překvapil zadavatel úkolu.

„Zhruba tak za tři měsíce bych deníky rád viděl, řekněme někdy v lednu? Stačí mi je sem bez objednání hodit během kteréhokoliv dne. I když tu budou v čekárně klienti, nemusíte čekat, klepněte a já si to vezmu. Vaše zápisy si projdu, udělám poznámky a zavolám, abychom si domluvili schůzku. Mějte se zatím pěkně, vážení, těším se na naše další setkání, to už budeme vědět víc,“ loučil se spěšně psycholog a potřásl si s Malinovými srdečně rukou.

Když vyšli manželé ven z budovy, nerozebírali své chování. Oba se detailně znali, takže jeden druhého ničím nepřekvapil. Až na